

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ, ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

Βίκη Ντρίτσου

ΠΜΣ Ψηφιακές Μέθοδοι στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

2024-2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ψηφιακή Επιμέλεια

Στάδια και Προκλήσεις

2. Ψηφιακή Επιμέλεια

Ψηφιακή εποχή

- Ραγδαία αύξηση ψηφιακών πόρων
 - Επαγγελματικών, εκπαιδευτικών, προσωπικών
- Ανάγκη για αξιοποίηση, διαχείριση, διατήρηση αυτών
- Παράγοντες αυξάνουν αξία ψηφιακών πόρων
 - αυθεντικότητα
 - ακεραιότητα
 - χρηστικότητα
 - προσβασιμότητα

”

Digital curation involves maintaining, preserving and adding value to digital research data throughout its lifecycle. It enables data discovery and retrieval, maintains its quality, adds value, and supports reuse over time.

– Digital Curation Centre (DCC)

<https://www.dcc.ac.uk/about/digital-curation>

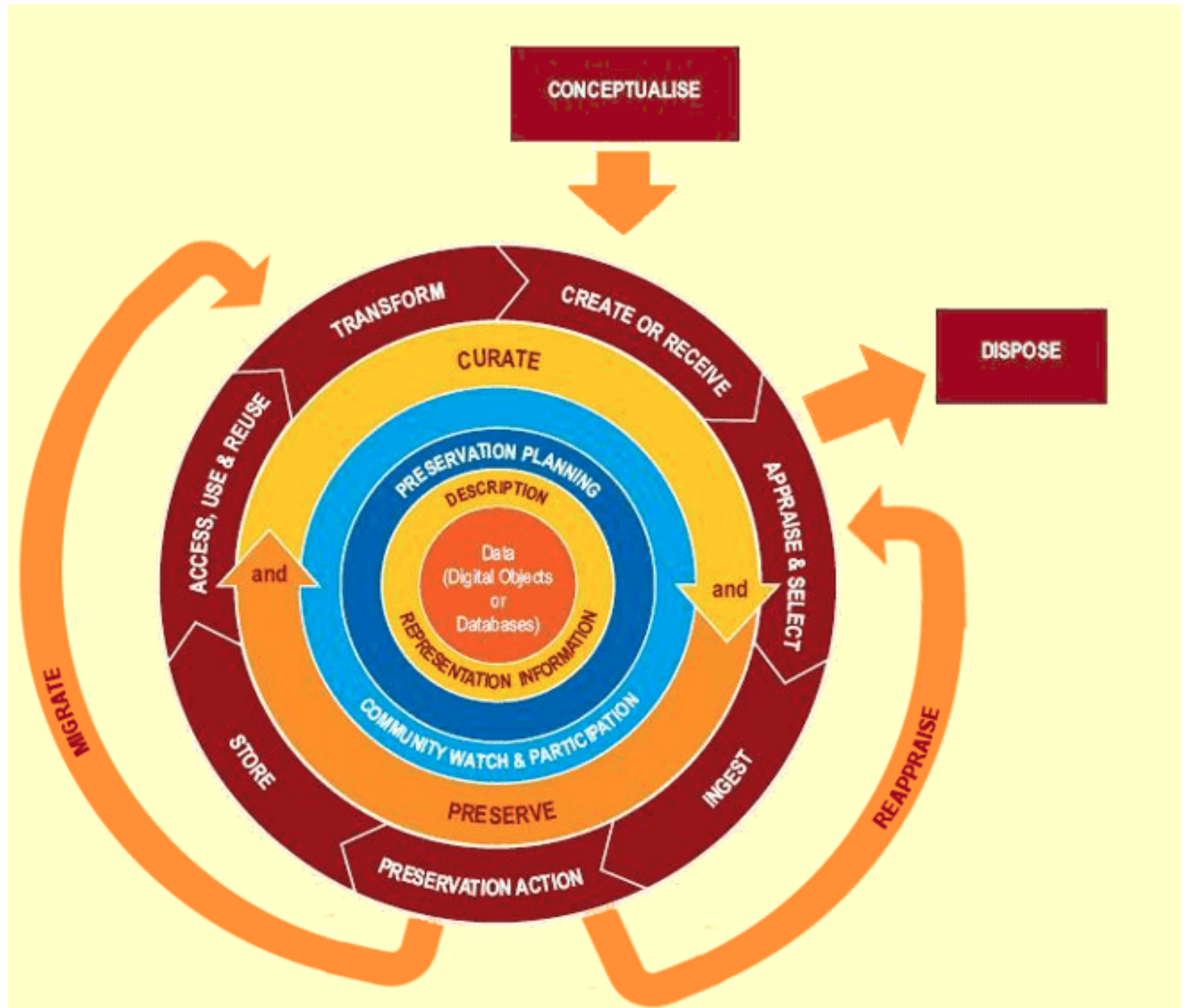
Ψηφιακή Επιμέλεια

- Επικεντρώνεται στη διαχείριση και **συστηματοποίηση** ψηφιακών πόρων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής τους
- Σκοπός
 - διασφάλιση της χρηστικότητάς τους
 - εμπλουτισμός και αύξηση της αξίας τους

Digital Curation Centre (DCC)

- Κέντρο τεχνογνωσίας στο Ηνωμένο Βασίλειο
 - Σκοπός η αντιμετώπιση προκλήσεων ψηφιακής επιμέλειας
- Βασικά ζητήματα
 - αυθεντικότητα
 - ακεραιότητα
 - αναπαράσταση γνώσης
 - μακροπρόθεσμη διατήρηση
- Υποστήριξη μάθησης μέσω εγχειριδίου [Curation Reference Manual](#)

Κύκλος ζωής Ψηφ. Επιμέλειας κατά DCC

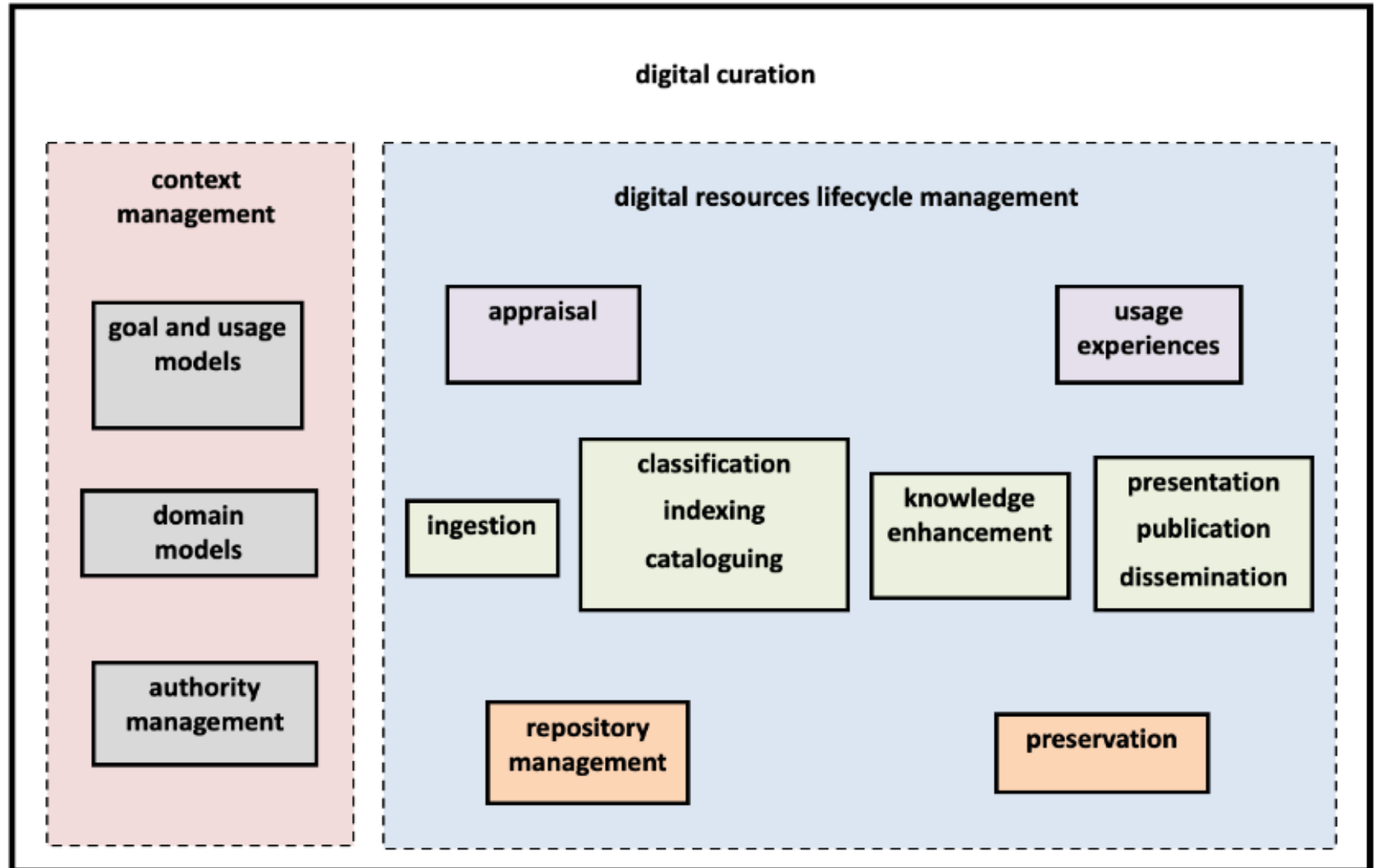

Higgins, S. (2007). The dcc curation lifecycle model. Proceedings of the 8th ACM/IEEE-CS joint conference on Digital libraries. Pittsburgh PA, PA, USA, 453-453.

Ψηφιακή Επιμέλεια κατά DCU

- Μονάδα Ψηφιακής Επιμέλειας (Digital Curation Unit)
 - Ιανουάριος 2007
 - Εθνικός πόλος ψηφ. επιμέλειας
- Έμφαση στην εξέλιξη της πληροφορίας, τον σημασιολογικό εμπλουτισμό, και την εμπειρία χρήστη
- Διεπιστημονική προσέγγιση διεργασιών
- Ανάγκη για πρακτικές εξειδικευμένες με βάση το υπό εξέταση πεδίο και το πλαίσιο

Διεργασίες Ψηφιακής Επιμέλειας

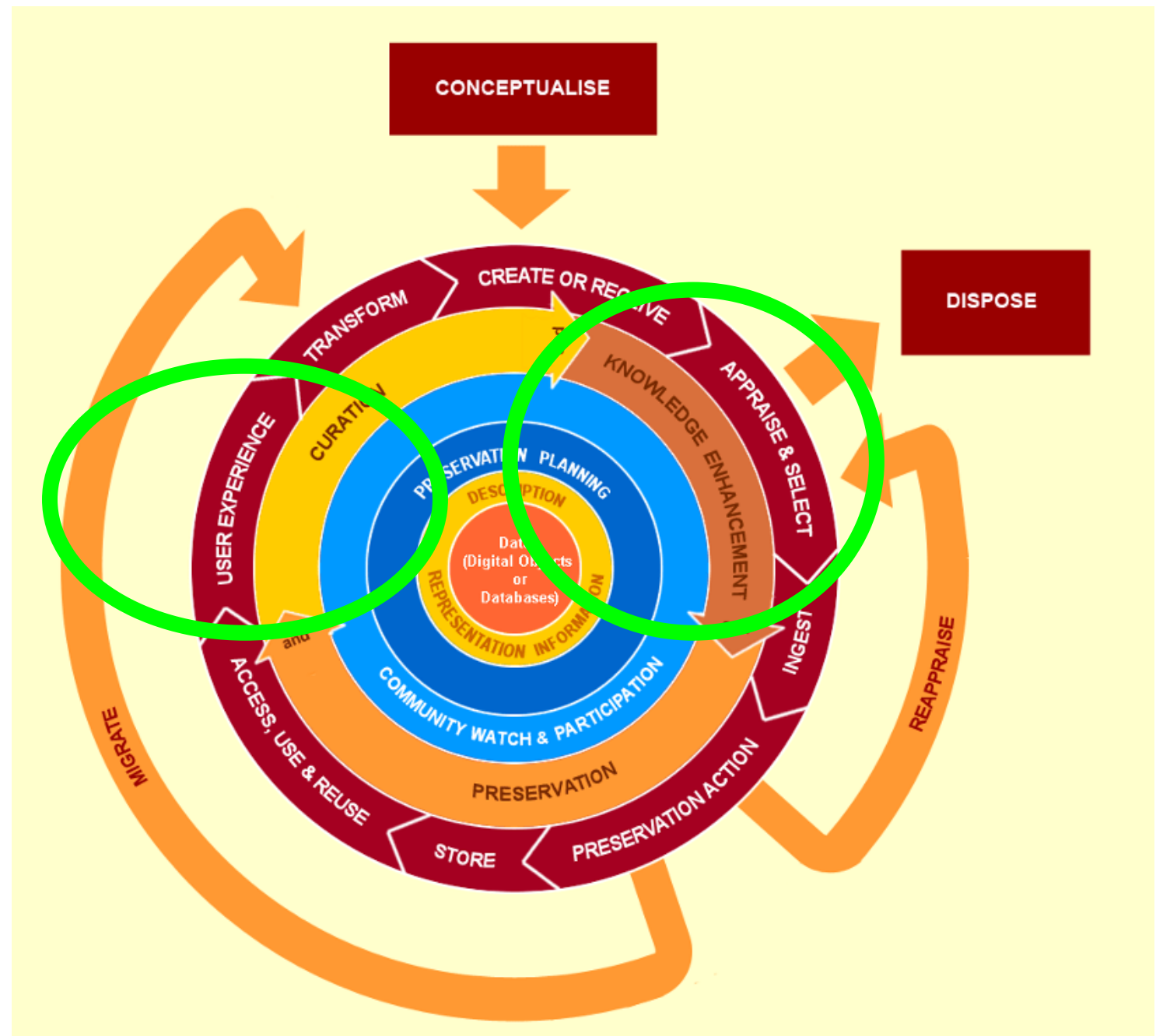

Constantopoulos, P., et al. (2009).
DCC&U: An Extended Digital Curation
Lifecycle Model. Int. Journal of Digital
Curation, 4 (1), 2009. DOI
<https://doi.org/10.2218/ijdc.v4i1.76>

Επέκταση κύκλου ζωής DCC

- Σκοπός ένα πληρέστερο μοντέλο κύκλου ζωής ψηφιακής επιμέλειας
- Προτεινόμενες επεκτάσεις
 - Εμπειρία χρήστη
 - Εμπλουτισμός γνώσης
 - Ελεγχόμενα λεξιλόγια (ορολογία)

Κύκλος ζωής Ψηφ. Επιμέλειας κατά DCU

Constantopoulos, P., et al. (2009). DCC&U: An Extended Digital Curation Lifecycle Model. *Int. Journal of Digital Curation*, 4 (1), 2009. DOI <https://doi.org/10.2218/ijdc.v4i1.76>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ψηφιακή Επιμέλεια

Στάδια και Προκλήσεις

3. Στάδια και Προκλήσεις

Εκτίμηση και Επιλογή

- Κριτήρια επιλογής
 - Ποιότητα δεδομένων
 - Όγκος και πολυπλοκότητα δεδομένων
 - Διαχείριση και επιμέλεια τεράστιου όγκου δεδομένων
 - Πληθώρα ψηφιακών πόρων, π.χ. έργα μεγάλης κλίμακας
 - Χειρισμός διαφορετικών τύπων και μορφοτύπων (κείμενο, πολυμέσα, βάσεις δεδομένων)
 - Ανάγκη για διατήρηση συνοχής
 - Πνευματικά δικαιώματα

Πρόσληψη

- Διασφάλιση
 - ορθής, σύμφωνης μορφοποίησης
 - ορθής τεκμηρίωσης
 - αποδοτικής αποθήκευσης
- Ζητήματα μπορούν να προκληθούν από
 - μη συμβατούς μορφότυπους
 - έλλειψη τεκμηρίωσης (μεταδεδομένων)
- Αντιμετώπιση μέσω υιοθέτησης **προτύπων**

Αποθήκευση και Διατήρηση

- Όγκος και πολυπλοκότητα δεδομένων
 - Διαχείριση και επιμέλεια τεράστιου όγκου δεδομένων
 - Πληθώρα ψηφιακών πόρων, π.χ. έργα μεγάλης κλίμακας
 - Χειρισμός διαφορετικών τύπων και μορφοτύπων (κείμενο, πολυμέσα, βάσεις δεδομένων)
 - Ανάγκη για διατήρηση της συνοχής
- Βιωσιμότητα των πόρων
 - Μακροπρόθεσμη αποθήκευση και διατήρηση ψηφιακών πόρων
 - Απαιτεί υποδομές, προσωπικό, χρηματοδότηση

Αποθήκευση και Διατήρηση II

- Προστασία από τεχνολογική παλαίωση
 - Κίνδυνος παρωχημένων μορφοτύπων, λογισμικού ή υλικού => ψηφιακοί πόροι μη προσβάσιμοι
- Διασφάλιση αποθήκευσης σε ασφαλή μέσα
 - Από τεχνολογικές αστοχίες (βλάβες υλικού)
 - Από τεχνολογική ασυμβατότητα
 - Από φυσικές καταστροφές
 - Από παραβιάσεις ασφαλείας
- Εφαρμογή στρατηγικής ψηφιακής διατήρησης

Πρόσβαση, Χρήση και Επανάχρηση

- Οι πόροι πρέπει να είναι ανακαλύψιμοι, προσβάσιμοι και χρησιμοποιήσιμοι
 - Χωρίς παραβίαση δικαιωμάτων
- Οι πόροι πρέπει να μπορούν να ερμηνευτούν και χρησιμοποιηθούν από μελλοντικούς χρήστες
 - Ανεξαρτητή από τις τεχνολογικές εξελίξεις
- Βασικοί μηχανισμοί διασφάλισης πρόσβασης
 - Ευρετηρίαση
 - Απόδοση Μόνιμων Αναγνωριστικών

Ευρετηρίαση

Ευρετηρίαση: δόμηση και οργάνωση των μεταδεδομένων με τρόπο που καθιστά τους πόρους εύκολα αναζητήσιμους και ανακτήσιμους

- Επιτρέπει την ανάκτηση των ψηφιακών πόρων, καθιστώντας την αναζήτηση αποτελεσματική
- Βοηθά χρήστες να εντοπίζουν ταχύτερα σχετικούς πόρους
- Όταν βασίζεται σε πρότυπα μεταδεδομένων, προσφέρει συνέπεια
 - μέσω τυποποίησης
 - διασφάλιση διαλειτουργικότητας

Μέθοδοι ευρετηρίασης

- Πλήρους κειμένου
- Μεταδεδομένων
- Λέξεων-κλειδιά
- Ελεγχόμενα Λεξιλόγια και Ταξινομίες
- Ιεραρχίες Όρων
- Σημασιολογική
- κλπ.

Μοναδικά Αναγνωριστικά (Unique Identifiers)

- Μοναδικότητα: κάθε ψηφιακός πόρος αναγνωρίζεται από μία μοναδική ταυτότητα
- Διασφάλιση ευρεσιμότητας και προσβασιμότητας
- Κοινή χρήση, αναφορά, παραπομπή
- Επανάχρηση πόρων
- Γνωρίζετε παραδείγματα μοναδικών αναγνωριστικών;

ISBN, Σειριακοί αριθμοί εξαρτημάτων, UUID, ORCID, **DOI**

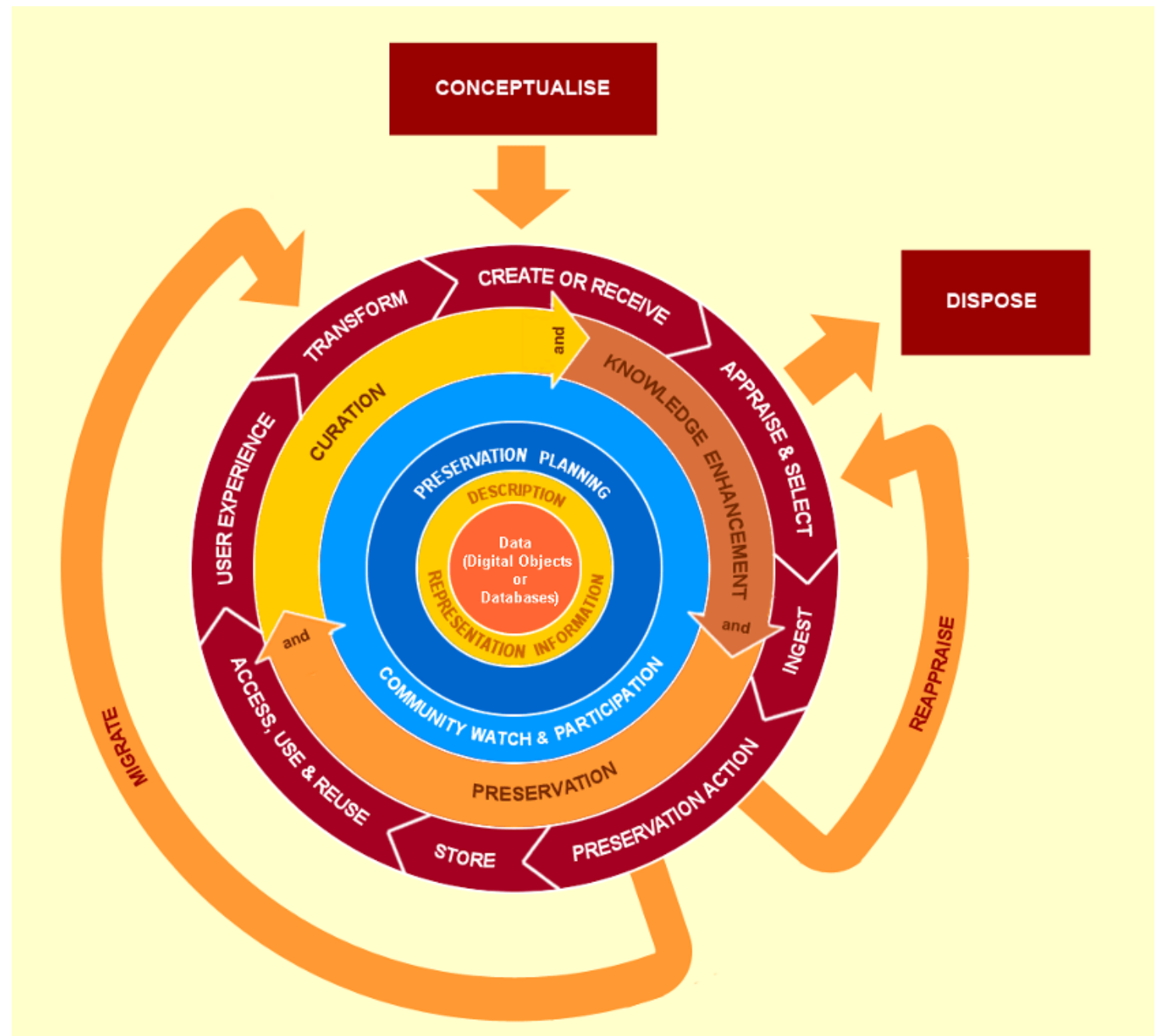
Digital Object Identifier (DOI)

- Μοναδικό αναγνωριστικό, τυποποιημένο, χρησιμοποιείται για αναφορά σε ψηφιακά αντικείμενα
- Πρότυπο κατά [ISO \(ISO 26324:2022\)](#)
- Ευρεία χρήση για ταυτοποίηση ακαδημαϊκών, επιστημονικών και κυβερνητικών πόρων
- Παρέχει σταθερή σύνδεση με τον ψηφιακό πόρο, ακόμα και αν αυτός αλλάξει τοποθεσία
 - Προϋπόθεση η ορθή ενημέρωση των μεταδεδομένων του πόρου από τον εκδότη
- Παρέχει διαλειτουργικότητα

Κύκλος ζωής Ψηφ. Επιμέλειας κατά DCU

Παράδειγμα DOI

Constantopoulos, P. et al. (2009). DCC&U: An
Extended Digital Curation Lifecycle Model. Int.
Journal of Digital Curation, 4 (1), 2009. DOI
<https://doi.org/10.2218/ijdc.v4i1.76>

Άλλες προκλήσεις

- Ποιότητα και ακεραιότητα δεδομένων
 - Διατήρηση της ακρίβειας, της πληρότητας και της αξιοπιστίας των επιμελημένων δεδομένων.
 - Κίνδυνος απώλειας δεδομένων, διαφθοράς ή ελλιπών μεταδεδομένων με την πάροδο του χρόνου.
- Ηθικά και νομικά ζητήματα
 - Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
 - Διασφάλιση ορθής (δίκαιης) πρόσβασης
 - Προσβασιμότητα χρηστών
- Διασφάλιση προσβασιμότητας πόρων στο ευρύ κοινό

Ποιος παίζει τον ρόλο του Ψηφιακού
Επιμελητή;
Από ποια επιστημονική περιοχή
προέρχεται;